

Een versie van dit artikel verscheen in *Eredienstvaardig* van juni 2011, jaargang 27 nr. 3.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Zet uw telefoon niet af

Over het gebruik van SMS en Twitter in kerkdiensten

Een kerkdienst is per definitie interactief. Er wordt gesproken en geantwoord, gezongen en gebeden, er wordt actief geluisterd. Er wordt ‘amen’ geroepen, gepreveld of gezongen. Ieder draagt wezenlijk bij aan de gebedsstilte.

Maar wat voor sommige kerkgangers een levend samenspel is, wordt door anderen als een starre vorm beleefd waarin alleen voor obligate, vorgeformuleerde reacties plaats is. Jongeren beleven een reguliere kerkdienst zelden als werkelijk interactief. Hun tegenwerpingen en vragen kunnen ze in de dienst niet kwijt. We zijn niet meer gewend dat de prediking, zoals in de dagen van Augustinus, met geroep, bijval en tegenspraak wordt onderbroken. Vooral ook de predikers zijn daar doorgaans niet op ingesteld: die willen hu verhaal kunnen afmaken zoals ze het op papier hebben staan.

In jeugddiensten werk ik sinds drie jaar met een ‘stille’ vorm van interactiviteit die over het algemeen een enthousiast onthaal vindt. De kerkgangers weten tevoren dat ze geacht worden hun mobiele telefoon bij zich te hebben. In de kerkruimte hangt goed zichtbaar mijn mobiele nummer. Het idee is dat de kerkgangers met sms-berichten op alles mogen reageren – vragen stellen, tegenwerpingen maken, associaties inbrengen. Ook wordt al aan het begin van de dienst aangegeven dat ze per sms gebedsintenties mogen aanreiken.

De thematische stof wordt in zo’n kerkdienst niet in één preek aan de orde gesteld, maar gespreid over een aantal momenten in de dienst: een inleiding na het welkom, een toelichting vooraf aan de schriftlezing, en daarna in twee of drie spreekmomenten die met muziek of gezang worden onderbroken. Tijdens alle muzikale momenten en tijdens de samenzang neem ik de binnengekomen smsjes door, maak desnoods wat notities, verzamel de voorbeden.

Voor de verkondiging is belangrijk dat ik wel een helder idee heb van wat er in de dienst ‘minimaal’ gezegd moet worden, maar dat ik de stof aan de orde stel in gesprek met de sms-berichten. De gang van het betoog is dus volstrekt open, zoals wanneer je een gedachte uitwerkt in de loop van een normaal gesprek. Met een vooraf geconstrueerd gedachtenbouwwerk kom je er niet in deze vorm. Maar juist de vrijheid, het zoeken en ook de verlegenheid die geregeld ontstaat, spreekt de kerkgangers aan. Het zijn bepaald niet alleen jongeren die zich in deze interactie mengen.

Recentelijk hebben we in De Ark in Hendrik-Ido-Ambacht de sprong gewaagd om in een jeugddienst met een Twitterscherm te werken. Wie twitterde, kwam direct voor iedereen leesbaar in beeld. Smsjes werden door een jongerenteam overgeschreven naar Twitter – waarbij ze soms al te grote flauwiteiten moesten uitfilteren. Dat maakte ons achteraf bewust van de risico’s van deze vorm.

Een ouderling hield bij op welke punten ik inhoudelijk moest ingaan en stak me geregeld een briefje toe; een diaken hield de ingediende gebedsintenties bij. Zodoende hoefde ik als voorganger niet op

het scherm te letten. Oudere gemeenteleden hadden moeite met het *multitasken*: zij volgden ofwel de preek, ofwel het scherm, terwijl de jongere generaties beide volgen. Maar de interactie was intens, een spel dat voor herhaling vatbaar is.